

Posudek bakalářské práce

Řešitelka: Xiyue Chang, Ústav bohemistiky pro cizince a komunikace neslyšících

Název: **Problematika zpracování slovosledu v učebnicích češtiny pro čínsky hovořící mluvčí**

Oponent: PaedDr. Iлона Starý Kořánová, Ph. D., Ústav bohemistiky pro cizince a komunikace neslyšících FF UK

1. Koncepce práce

Předkládaná bakalářská práce patří mezi analytické a metodicko-didaktické práce zaměřené na oblast výuky češtiny pro cizince. Její téma je relevantní, zaměřuje se totiž na analýzu způsobů výuky českého slovosledu studentů s čínštinou jako mateřským jazykem. Tito studenti jsou také cílovou skupinou řešitelčina výzkumu a její analýza je zaměřena na písemné projevy čínských rodilých mluvčích v češtině na úrovni A2-B1. Materiál k výzkumu řešitelka získala od Beijing International Studies University.

V práci je jasně formulovaná základní otázka: čeština jako flektivní jazyk sice patří mezi jazyky s tzv. volným slovosledem, nicméně za zdánlivě volným pořádkem slov se skrývají pravidla, která mohou být pro čínské studenty češtiny obtížná a při osvojování problematická.

Práce je přehledná a vcelku dobře strukturovaná. Výrazné výhrady mám však ke způsobu zpracování dat, který zůstal jen na velmi povrchní úrovni, a k samotnému závěru práce, který by si zasloužil přepracování.

Hodnocení: C

2. Metodologie a zpracování dat

V teoretické části své práce řešitelka nastiňuje pojmy a oblasti, kterým se chce věnovat, a pokouší se vysvětlit základní rozdíly mezi slovosledem v čínštině a v češtině.

V kapitole „*Analýza vybraných učebnic češtiny pro rodilé čínské mluvčí*“ autorka podává přehled obsahu čtyř publikací, tří učebních materiálů a jedné gramatiky, jež jsou relevantní pro její téma, tzn. výklad českého slovosledu. Chybí zdůvodnění, proč si řešitelka ke své analýze vybrala právě tyto publikace. Popis probíraných jevů je celkem detailní, autorka se snaží zvolené materiály hodnotit i metodicky, tzn. zda vůbec a jakým způsobem se jednotlivé jevy procvičují. Tato část je z celé bakalářské práce zpracovaná nejdůkladněji a nejrozsáhleji.

Oproti tomu samotné zpracování dat, tedy analýza chyb v českých písemných projevech čínských mluvčích, zůstává jen na povrchu a je nedostatečná. Chybí přehledné vysvětlení, jakým způsobem řešitelka slovosledné jevy kategorizuje. Např. pokud tvrdí, že *nesprávný slovosled osobních zájmen tvoří 26.9 % z celku*, pak chybí přesný výčet jednotlivých jevů, které řešitelka vyexcerpovala, a které tedy tvoří onen celek, čili 100%.

Kapitola *Shrnutí*, která by měla jasným a přehledným způsobem představit závěry řešitelčina výzkumného šetření, by si zasloužila přepracování. Je v ní několik nejasných tvrzení. Např.

když autorka tvrdí, že *nejvíce chybných pozic je na třetí pozici ve větě, kolem 58.06 %*, není vůbec zřejmé, co touto výpovědí chce vlastně říci. Rovněž samotný závěr obsahuje nesrozumitelné formulace (viz. formální úroveň práce) a bohužel tak snižuje hodnotu celé práce.

Hodnocení: D

3. Práce s odbornou literaturou

Z teoretické části práce je zřejmé, že se řešitelka seznámila se základními tituly z oblasti odborné literatury. Seznam zahrnuje jen několik položek a jejich množství není nijak značné, ale je dostačující. Řešitelka k odborné literatuře průběžně odkazuje. V teoretické části bakalářské práce se věnuje mimo jiné pravidlům užívání přívlastku postupně se rozvíjejícího, v praktické části však její analýza nedostatků studentských prací tuto oblast zcela pomíjí, ačkoli materiál k tomu má.

Hodnocení: C

4. Formální úroveň práce

Práce má po jazykové stránce úroveň odpovídající požadované kompetenci jinojazyčného autora jen stěží, nedostatky se týkají oblasti gramatiky i pravopisu. Příklady:

Za hranicí srozumitelnosti je podtržená formulace ve větě: *...pojem aktuálního členění, ten termín avšak nejsou určeno, protože pro začátečníky je to velmi obtížný pojem* (s. 28). Další příklad: *Nejvíce chyb jsme našli u umístění příklonek, od kterého jsme dostali kladnou odpověď*.

Porozumění autorčině textu zhoršuje nebo znemožňuje také vynechání slov (ta jsou v []): *Příklonka [za] spojkou pořadící nebo souřadící, např. Jana řekla, že [se] brzy vrátí.* (s. 14)

Autorka dokonce tvoří nová česká slova jako *potížné* (m. *obtížné*, s. 44)

Řešitelka se dopouští chyb i v citacích z odborné literatury: *...není stálé, neměnné, ale není ale libovolné* (s. 8); *Odtud plyne ovlem důraz* (s. 9); obsahové chyby mají i výpovědi: *...práce se zaměřuje na problematiku slovosledu v češtině pro čínsky hovořící bohemistky* (s. 4), řešitelka chybně používá negaci: *Jedinou nevýhodou je, že v učebnici chybí cvičení na postavení přívlastku, kde studenti nemůžou teorii uvést do praxe.* (s. 40), jinde chybně užívá dva predikáty: *větný člen na začátku věty má plní funkci rématu* (s. 10).

Co se týče syntaktických chyb, nejčastěji se vyskytují ve shodě: *přívlastek označuje strukturní částic „šť“, který slouží...* (s. 15), *Postavení slov v češtině je proměnlivý, ale není libovolný.* (s. 31), *studentka nedodržel* (s. 51), mezi další chyby patří různá vybočení z vazby a chyby ve valenci, např.: *začleněny do znalostí různé kapitoly* (s. 39); *70 textů vytvořených kolem 40 čínskými studenty* (s. 42); *Přívlastek vyjádřeného přídavným jménem postupně rozvíjející* (s. 16); *Umístění krátký tvar osobních zájmena v dativu* (s. 23), výrazem *chyby příklonek* má autorka na mysli *chyby studentů v příklonkách* (s. 52).

K morfologickým nedostatkům patří i chybné užití tvaru (*číslovka*) ve větě *před přívlastky vyjádřené číslovky a zájmenem strukturní částice „#ž“ neumisťujeme* (s. 15); užití singuláru místo plurálu: *vyskytuje se nejčastěji v genitivu, samozřejmě i v ostatním pádě* (s. 11).

Výčet chyb není v žádném případě kompletní, spíše poukazuje na to, že jazykové nedostatky se bohužel týkají všech oblastí.

Zaměříme-li se na typicky pravopisné chyby, předkládaná práce obsahuje také značnou řadu překlepů, namátkou uveďme *ovlem* (m. ovšem, s.9), *přivlastekové* (s. 12), *analyza* (s. 18), *genitivu* (s. 44), *hypotázu* (s. 51), *praktivké* (s. 51) *přivlastku* (s. 44) atd. V oblasti pravopisu je třeba upozornit také na chybné označení kvantity vokálů, které je rovněž poměrně časté: např. *stavající* (s. 4), *padům* (s. 18), *vyjádřeného* (s. 13), *Chcete mluvit český?* (s. 27n), *postavení přívlastku* (s. 39), *můž* (m. muž, s. 46), *analzy* (s. 51) a další.

Rozsah práce je s ohledem na to, že jde o práci bakalářskou, dostatečný. Práce zahrnuje náležitosti jako český a anglický abstrakt, obsah BP a seznam literatury, nechybí rovněž relevantní příloha. Více pozornosti by mělo být věnováno samotnému zdroji analyzovaných studentských prací, jeho původu, struktuře, způsobu vzniku apod., údaje k tomu uvedené na str. 42 nejsou plně dostačující. Autorka by měla rovněž uvést, jakým způsobem získala souhlas se zpracováním dat.

Typografické zpracování práce je na dostatečné úrovni, citační aparát je v zásadě jednotný.

Hodnocení: C

5. Celkové hodnocení

Na základě výše uvedených skutečností můžeme konstatovat, že předkládaná práce víceméně splňuje nároky kladené na bakalářskou práci, z tohoto důvodu ji doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **dobře**.

6. Náměty k diskusi

1. V teoretické části své práce se věnujete také přívlastku postupně rozvíjejícímu, vaše analýza studentských prací ho však nezohledňuje s odkazem na to, že mezi češtinou a čínštinou v této oblasti nejsou velké rozdíly a že jste nenašla téměř žádné chyby (s. 44). Přesto bych chtěla, abyste se zamyslela nad pořadím přívlastků v názvu vaší práce *pro rodilé čínské mluvčí* nebo např. nad příkladem *kdo je ten čínský hezký muž* (s. 46) a komentovala možné významové rozdíly v pořadí přívlastků.

2. Pokuste se znovu formulovat závěry své práce stručně, přehledně, a hlavně srozumitelně.

V Praze 18. 8. 2023

PaedDr. Ilona Starý Kořánová, Ph.D.,
Ústav bohemistiky pro cizince a komunikace neslyšících FF UK